

1. Nr inwentarza: 1754
2. Autor/rzy: Szymon Szymonowic
3. **Tytuł egzemplarza: Castus Joseph**
4. Inne wersje tytułu (wg afisza): *Iozeph Castus*
5. Tytuł oryginalny: Castus Joseph
6. Autor przekładu: Stanisław Gosławski
7. Współpraca (autor adaptacji): „inscenizacja” (opracowanie tekstu) Lucjan Rydel
8. Słowa kluczowe:
9. Data, miejsce, rok wydania [druki]: oryginał łaciński: Kraków, drukarnia Jana Januszowskiego, 1587, przekład Gosławskiego: Kraków, w Drukarni Łazarzowej, 1597
10. Data utworzenia egzemplarza teatralnego: 1913
11. Typ zasobu: maszynopis, egzemplarz teatralny
12. Oznaczenia, pieczęcie: Biblioteka Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie
13. Noty (obsada, skreślenia): skreślenia i notatki ołówkiem czarnym, znaki muzyczne, znaki suflersko-inspicjenckie z datami spektakli od 31.01.1914 r. do 14.02.1914 r.,
14. Język: polski
15. Opis fizyczny: : s. 51, 300 x 233, afisz 31 I 1914 r.
16. Lokalizacja oryginału: Archiwum Artystyczne i Biblioteka Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie
17. Prawa: domena publiczna
18. Inscenizacje powiązane:
 - a) Teatr, scena: Teatr Miejski im. J. Słowackiego w Krakowie (dyr. Tadeusz Pawlikowski)
 - b) Data/y premier/y: prem. 31.01.1914 r. (powtórzono: 1, 3, 5 i 16 II 1914)
 - c) Reżyseria („inscenizacja”): Lucjan Rydel; UWAGA: na afiszu premiery dołączonym do egzemplarza widnieje pod obsadą ręczny dopisek drukowanymi literami: „Reż. Tad[eusz] Pawlikowski”
 - d) Projekt dekoracji i kostiumów: K. Maszkowski (dekoracje „wykonano w pracowni teatralnej i w pracowni pp. Rottonary i Kautsky’ego”; kostiumy „wykonane w pracowni teatralnej pod kierunkiem [...] Aleksandra Hyżego”)
 - e) Opracowanie muzyczne: B[olesław] Raczyński („muzykę dawnych autorów dostosował i instrumentował”)

f) Obsada/y:

Fetifer, mężny pan egipski – Marian Jednowski

Iempsar, jego żona – Irena Solska

Józef – Janusz Nowacki

Mamka Iempsary – Ada Kosmowska

Pani stara, ochmistrzyni panien fraucymeru – Józefa Modzelewska

Panna I – Leokadia Pancewicz

Panna II – Róża Łuszczkiewicz

Panna III – Mira Wilandówna

Panna IV – Wanda Jarszewska

Panna V – Jadwiga Turowiczówna

Panna VI – Jadwiga Żółkowska

Dworzanin I – Waław Nowakowski

Dworzanin II – Zenon Mastalski

Dworzanin III – Waław Szymborski

Dworzanin IV – Zygmunt Nowakowski

Dworzanin V – Jan Kochanowicz

Dworzanin VI – Ludwik Ruszkowski

Stary Frant – Leonard Bończa

Sługa – Tadeusz Neuman

g) Identyfikacja ingerencji (autorzy ingerencji, rodzaj – np. suflerskie, reżyserskie, inspicjenta): maszynopis jest wersją tekstu w opracowaniu Lucjana Rydla: znajdują się tam liczne i dość rozbudowane didaskalia i wskazówki interpretacyjne dla aktorów, a także szczegółowe opisy dodanych przez Rydla scen pantomimicznych; prócz maszynopisu egzemplarz zawiera ręcznie zapisane piórem strony z fragmentami tekstu; w całym tekście kreślenia ołówkiem i dopiski (również ołówkowe) świadczące o tym, że jest to prawdopodobnie egzemplarz inspicjencki: oznaczenia muzyki, wejść i wyjść aktorów i chóru itp. Na końcu kopia ołówkiem wpisane daty kolejnych przedstawień (31 I, 1 II, 3 II, 5 II, 14 II 1914) oraz czas ich trwania, podpisane nazwiskiem: Borsuk (inspicjent lub sufler).

h) Opis powiązanych inscenizacji: Przedstawienie łacińskiego dramatu Szymonowica w przekładzie współczesnego mu Stanisława Gosławskiego okazało się bardzo interesującym eksperymentem. Lucjan Rydel skrócił zbyt długie fragmenty, by nadać całości klarowną zwartość, dodał też uzupełniające akcję sceny pantomimiczne z towarzyszeniem muzyki;

aktorzy podawali tekst „bardzo pięknie, stylowo, z przystosowaniem się do egzotycznych ram biblijnego dramatu i pseudoklasycznego jego kolorytu”, pisał Władysław Prokesch („Czas” 25). Szczególne uznanie wzbudziło plastyczne opracowanie Karola „Zyndrama” Maszkowskiego, „którego współudział był bezsprzecznie równorzędnym czynnikiem, rozstrzygającym o sukcesie”: dekoracje należące do „najpiękniejszych, jakie kiedykolwiek widzieliśmy w teatrze miejskim” przedstawiały pejzaż z elementami wczesnorenesansowej architektury, co odsyłało nie tyle do Biblii, ile do jej ikonograficznych wyobrażeń epoki Odrodzenia i pozostawało w zgodzie z konwencją, w jakiej napisany został dramat Szymonowica. Muzycznie zilustrował spektakl Bolesław Raczyński, zestawiając elementy muzyki dawnej i nadając oprawie muzycznej „charakter stylowo pojętego dzieła, przystosowanego ręką subtelного muzyka”. Premierę poprzedził artykuł Stanisława Turowskiego w „Czasie” (nr 23), zaś w bezpośrednio teatrze – prelekcja Lucjana Rydla. Irena Solska w roli Jempsar „wniosła na scenę poetycki urok, subtelną kobiecość, wytworne ruchy” (Prokesch), celowo zacierając zmysłowość postaci i odrealniając ją. Tadeusz Konczyński dodawał: „Wyglądała prześlicznie. Kostiumy miała tak bajeczne, iż tylko czysty Józef nie dał się jej olśnić...” Kostiumy utrzymane były w trzech barwach dominujących: Jempsar i Józef – w czerwieni, chór panien egipskich – w zieleni, zaś dwór – w kolorze brunatnym. Do piewców inscenizacji nie należał jedynie Wilhelm Feldman: „racji przedstawienia tej sztuki nie widzimy; żałować tylko należy straconych zachodów źle skierowanej miłości zarówno ze strony dyrekcji, jak i jej współpracowników” – pisał w przekonaniu, że w teatrze nie ma miejsca na utwory erudycyjne, które powinny pozostać na bibliotecznych półkach. Podobnie potraktował kunsztowne dekoracje i muzykę, utrzymując, że „każdy z tych czynników stanowił dla siebie coś odrębnego, a wszystkie ciążyły na biednym tekście, przytłaczały go zupełnie” („Krytyka” 1914, t. 41, s. 327-328).

i) Uwagi: Premierowy spektakl był elementem przedstawienia składanego – zagrano razem z poprzedzającą go sielanką S. Szymonowica pt. *Dziewka* w reż. Stanisława Stanisławskiego oraz z *Cudownym źródłem* J.M. Synge’a w reż. Andrzeja Mielewskiego (szczegóły na afiszu premiery, dołączonym do egzemplarza *Castusa Josepha*

Opracowanie: Agnieszka Marszałek

Opis merytoryczny do egzemplarza teatralnego zdigitalizowanego w ramach projektu digitalizacyjnego Cyfrowe Arcydzieła Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie ("CATS") - etap I, ***Dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach zadania KULTURA CYFROWA 2021.***